

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA THƯ VIỆN – THÔNG TIN**



**CÔNG TÁC PHÁT TRIỂN
KIẾN THỨC THÔNG TIN CHO SINH VIÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

**GIẢNG VIÊN HƯỚNG DẪN : TH.S. NGUYỄN THỊ MINH NGỌC
SINH VIÊN THỰC HIỆN : NGUYỄN THỊ PHƯƠNG THẢO
LỚP : TV 42A**

HÀ NỘI, 2014

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian thực hiện đề tài khóa luận tốt nghiệp, dưới sự hướng dẫn tận tình của giáo viên hướng dẫn và được Nhà trường tạo điều kiện thuận lợi, em đã có một quá trình nghiên cứu, tìm hiểu và học tập nghiêm túc để hoàn thành đề tài.

Qua đây, em xin gửi lời cảm ơn chân thành và sâu sắc nhất tới Thầy giáo, Thạc sĩ Trương Đại Lượng – Thầy đã tận tình hướng dẫn, chỉ bảo và giúp đỡ em hoàn thành tốt đề tài về phương pháp, lý luận và nội dung trong suốt thời gian thực hiện khóa luận tốt nghiệp.

Em cũng xin gửi lời cảm ơn tới Thạc sĩ Nguyễn Thị Minh Ngọc – Giám đốc phụ trách Trung tâm Thông tin – Thư viện Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, đã có những ý kiến đóng góp quý báu và tạo điều kiện giúp đỡ em trong quá trình em hoàn thành khóa luận này.

Em xin gửi lời tri ân tới các thầy cô trong khoa Thư viện – Thông tin Trường Đại học Văn hóa Hà Nội đã tận tình truyền đạt kiến thức và giúp đỡ em trong suốt 4 năm học tập. Mặc dù đã rất cố gắng nhưng do trình độ, năng lực và thời gian còn hạn chế, cũng như thiếu kinh nghiệm thực tiễn nên đề tài của em chắc chắn không thể tránh khỏi những thiếu sót nhất định. Vì vậy, em kính mong nhận được sự chỉ bảo, góp ý kiến của thầy cô cùng các bạn để đề tài của em được hoàn thiện hơn. Cuối cùng, em kính chúc quý thầy, cô dồi dào sức khỏe và thành công trong sự nghiệp cao quý.

Em xin chân thành cảm ơn !

Hà Nội, tháng 5 năm 2014

Sinh viên

Nguyễn Thị Phương Thảo

MỤC LỤC

| | |
|---|----|
| LỜI NÓI ĐẦU | 1 |
| 1. Tính cấp thiết của đề tài: | 8 |
| 2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu..... | 9 |
| 3. Mục đích nghiên cứu..... | 9 |
| 4. Phương pháp nghiên cứu..... | 9 |
| 5. Ý nghĩa của đề tài..... | 10 |
| 6. Bố cục của đề tài | 10 |
| Chương 1:TRUNG TÂM TT-TV TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI VỚI CÔNG TÁC PHÁT TRIỂN KTTT CHO SINH VIÊN | 11 |
| 1.1. Khái niệm kiến thức thông tin..... | 11 |
| 1.1.1. Định nghĩa KTTT (Information Literacy) | 11 |
| 1.1.2. Các thành tố của KTTT..... | 15 |
| 1.2. Vài nét về Trung tâm Thông tin – Thư viện Trường Đại học Sư phạm Hà Nội..... | 17 |
| 1.2.1. Quá trình hình thành và phát triển | 17 |
| 1.2.2. Cơ cấu tổ chức..... | 21 |
| 1.2.3. Nguồn lực thông tin | 22 |
| 1.2.4. Các nhóm người dùng tin và nhu cầu tin | 27 |
| 1.3. Vai trò của KTTT đối với công tác đổi mới và nâng cao chất lượng đào tạo tại Trường Đại học Sư phạm Hà Nội | 30 |
| 1.3.1. KTTT đối với hoạt động giảng dạy và nghiên cứu khoa học | 30 |
| 1.3.2. KTTT với việc nâng cao chất lượng đào tạo | 33 |
| Chương 2:THỰC TRẠNG CÔNG TÁC PHÁT TRIỂN KTTT CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI | 35 |
| 2.1. Công tác đào tạo KTTT của thư viện..... | 35 |

| | |
|---|-----------|
| 2.1.1. Đội ngũ cán bộ tham gia đào tạo KTTT | 35 |
| 2.1.2. Chương trình và nội dung đào tạo KTTT | 37 |
| 2.2 Năng lực KTTT của sinh viên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội..... | 42 |
| 2.2.1 Kỹ năng nhận dạng nhu cầu tin..... | 42 |
| 2.2.2. Kỹ năng tìm và đánh giá thông tin..... | 49 |
| 2.2.2.1. Kỹ năng tìm tin..... | 49 |
| 2.2.2.2. Kỹ năng đánh giá thông tin | 67 |
| 2.2.3. Kỹ năng sử dụng và trao đổi thông tin..... | 71 |
| 2.3. Nhu cầu KTTT của sinh viên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội | 81 |
| 2.3.1. Nhu cầu tham gia các khóa học về KTTT | 81 |
| 2.3.2 Nhu cầu về kiến thức và kỹ năng thông tin..... | 82 |
| Chương 3: MỘT SỐ NHẬN XÉT VÀ GIẢI PHÁP NHẪM NÂNG CAO | |
| KTTT CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI..... | 86 |
| 3.1. Nhận xét | 86 |
| 3.1.1. Về công tác đào tạo KTTT..... | 86 |
| 3.1.2. Về năng lực KTTT của sinh viên..... | 87 |
| 3.1.3. Về nhu cầu KTTT của sinh viên | 89 |
| 3.2. Giải pháp | 89 |
| 3.2.1. Nâng cao trình độ của cán bộ thư viện..... | 89 |
| 3.2.2. Đa dạng hóa và nâng cao chất lượng các chương trình đào tạo KTTT | 92 |
| KẾT LUẬN | 94 |
| DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO | 96 |

LỜI NÓI ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài:

Trong xu hướng toàn cầu hóa và phát triển nền kinh tế tri thức hiện nay, giáo dục đại học có vai trò chủ đạo trong toàn bộ hệ thống giáo dục của mỗi quốc gia. Giáo dục đại học được công nhận là một công cụ hiệu quả cho sự phát triển nguồn nhân lực có trình độ cao và phát triển xã hội trên nhiều phương diện. Tuy nhiên, chất lượng giáo dục đại học của Việt Nam hiện nay vẫn chưa đáp ứng nhu cầu xã hội và là thách thức với quá trình hội nhập quốc tế.

Một trong những hướng nhằm nâng cao chất lượng giáo dục đại học mà nhiều nước phát triển trên thế giới rất coi trọng là phát triển kiến thức thông tin (KTTT) và khả năng tự học suốt đời. GS.TS Phạm Tất Dong cho rằng: “Học tập suốt đời là nội dung cốt lõi của khái niệm xã hội học tập. Nền giáo dục trong xã hội học tập, hướng vào việc xây dựng cho con người năng lực tiếp nhận, xử lý, sử dụng, tạo ra, truyền bá thông tin để hình thành tri thức mới. Việc đề cao phương thức học tập suốt đời phải đồng thời đề cao năng lực tự học mà chủ yếu học cách học (Learning how to learn).

Hơn thế nữa, ngày nay, các hoạt động học tập đang diễn ra không chỉ tại giảng đường đại học mà còn theo sinh viên đến hết cuộc đời. Bởi, họ chính là những người lao động cần phải nhận biết, đánh giá, phân tích, tiếp cận và quản lý thông tin một cách có hiệu quả để thành công trong việc giải quyết các vấn đề, cung cấp các giải pháp, các sáng kiến cải tiến công việc trong cuộc sống. Xuất phát từ thực tế đó, các trường đại học cần phải có chiến lược trong đổi mới phương pháp giảng dạy, nâng cao chất lượng học tập cho sinh viên bằng cách trang bị kiến thức thông tin cho sinh viên. Bởi lẽ, việc trang bị kiến thức thông tin trở nên ngày càng quan trọng, nó giúp cho sinh viên chủ

động tiếp cận các nguồn thông tin, tri thức mới thông qua các khả năng xác định nhu cầu tin, đánh giá thông tin và sử dụng chúng một cách hiệu quả.

Qua quá trình khảo sát tại Trung tâm Thông tin - Thư viện (TT – TV) trường Đại học Sư phạm Hà Nội – nơi đã và đang triển khai đào tạo KTTT cho sinh viên, tác giả nhận thấy hoạt động này của thư viện chưa thực sự có hiệu quả. Với lý do đó, tác giả lựa chọn đề tài “*Công tác phát triển kiến thức thông tin cho sinh viên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội*” làm khóa luận tốt nghiệp của mình. Với hy vọng kết quả của đề tài sẽ góp phần nâng cao hiệu quả công tác phát triển KTTT cho sinh viên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội hiện nay.

2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- ◆ Đối tượng nghiên cứu: Thực trạng và nhu cầu KTTT của sinh viên
- ◆ Phạm vi nghiên cứu: Trường Đại học Sư phạm trong giai đoạn hiện nay

3. Mục đích nghiên cứu

- ◆ Hệ thống hóa một số vấn đề lý luận về KTTT như: khái niệm KTTT, các thành tố của KTTT, vai trò của KTTT đối với giáo dục đại học.
- ◆ Tìm hiểu thực trạng KTTT, nhu cầu KTTT của sinh viên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội và công tác đào tạo KTTT cho sinh viên của Thư viện trường.
- ◆ Kiến nghị một số giải pháp nhằm góp phần nâng cao hiệu quả công tác phát triển KTTT cho sinh viên Nhà trường.

4. Phương pháp nghiên cứu

Trong quá trình nghiên cứu đề tài tác giả có sử dụng các phương pháp nghiên cứu sau:

- Phương pháp phân tích và tổng hợp tài liệu;

- Phương pháp điều tra bảng hỏi;
- Phương pháp quan sát;
- Phương pháp phỏng vấn.

5. Ý nghĩa của đề tài

Về mặt lý luận: Đề tài góp phần làm đầy đủ và phong phú hơn các khái niệm về KTTT, đồng thời nắm bắt được công tác đào tạo người dùng tin của thư viện.

Về mặt thực tiễn: Kết quả nghiên cứu của khóa luận là cơ sở để khẳng định tầm quan trọng của KTTT, đồng thời sẽ giúp Trung tâm TT – TVĐHSP HN và Ban giám hiệu Nhà trường nhận ra thực trạng công tác đào tạo KTTT cũng như năng lực KTTT của sinh viên. Trên cơ sở đó, Nhà trường và thư viện đề ra những giải pháp giúp sinh viên có khả năng tốt hơn trong việc nhận biết nhu cầu thông tin, khai thác và sử dụng thông tin một cách hiệu quả.

6. Bố cục của đề tài

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo và phụ lục, nội dung bài khóa luận gồm có 3 chương:

Chương 1: Trung tâm Thông tin – Thư viện Trường Đại học Sư phạm Hà Nội với công tác phát triển KTTT cho sinh viên

Chương 2: Thực trạng công tác phát triển KTTT cho sinh viên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

Chương 3: Một số giải pháp nhằm nâng cao KTTT cho sinh viên Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

TIẾNG VIỆT

1. Đào Hải Chung (2006), Một số kinh nghiệm tìm tin trên Internet: Kỹ yếu Hội nghị khoa học sinh viên lần XI. –H.: ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN. -333tr.
2. Lê Văn Việt (2008), *Đẩy mạnh công tác nghiên cứu và phổ biến kiến thức thông tin ở Việt Nam*,//Tập chí Thông tin – Tư liệu.- (số 3),- tr.9 – 13.
3. Nghiêm Xuân Huy (2006), Kiến thức thông tin với giáo dục đại học//ngành thông tin – thư viện trong xã hội thông tin : kỹ yếu hội thảo khoa học. –H.: Khoa thông tin – thư việnĐHKHXH&NV,ĐHQGHN,-tr135- 144.
4. Nguyễn Hoàng Sơn (2001), Tìm hiểu khái niệm kiến thức thông tin góp phần đảm bảo chất lượng đào tạo cử nhân chuyên ngành khoa học thông tin – thư viện // Kỹ yếu hội thảo khoa học chuyên ngành thông tin – thư viện lần thứ nhất nhân dịp 5 năm thành lập bộ môn thông tin-thư viện ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN. – H.: NXB ĐHQGHN, – Tr. 86 – 109.
5. Nguyễn Huy Chương (2006), Những tiêu chuẩn kiến thức thông tin trong giáo dục đại học Mỹ và các chương trình đào tạo kỹ năng thông tin cho sinh viên tại Trung tâm thông tin-thư viện, ĐHQGHN / Nguyễn Huy Chương, Nguyễn Thanh Lý // Ngành thông tin-thư viện trong xã hội thông tin: kỹ yếu hội thảo khoa học. – H.: Khoa Thông tin – Thư viện ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN, – Tr. 92.
6. Nguyễn Thị Lan Thanh, Nguyễn Tiến Hiên (2004),*Hướng dẫn sử dụng thư viện thông tin*,: Tài liệu tham khảo cho sinh viên các trường Đại học và Cao đẳng.–H.: Đại học Văn hóa Hà Nội,- 168tr.

7. Nghiêm Xuân Huy (2006), Kiến thức thông tin với giáo dục Đại học// ngành thông tin – thư viện trong xã hội thông tin: kỷ yếu hội thảo khoa học.–H.: Khoa thông tin – thư viện ĐHKHXH&NV,ĐHQGHN,- tr135-144.
8. Tô Thị Hiền (2006), Tăng cường kiến thức thông tin cho sinh viên – giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo trong các trường Đại học/ ngành thông tin-thư viện: kỷ yếu hội thảo khoa học . –H. :khoa thư viện thông tin, tr 108-114.
9. Trần Mạnh Tuấn (2006), Nội dung kiến thức thông tin// Bản tin thư viện công nghệ thông tin. ĐHQGTPHCM.-8/2006.-tr21-27.
- 10.Trần Thị Minh Nguyệt (2007), *Bài giảng người dùng tin và nhu cầu tin (dành cho học viên cao học)*.
- 11.Trần Thị Quý (2006), Kiến thức thông tin, lượng kiến thức cần thiết cho người dùng tin trong hệ thống giáo dục đại học ở Việt Nam hiện nay: kỷ yếu hội thảo khoa học. –H.: Khoa thông tin - thư viện ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN,- tr168 – 172.
- 12.Trương Đại Lượng (2009), *Vai trò của thư viện trong việc phổ biến kiến thức thông tin*, –Tập chí thư viện Việt Nam,(số 4),-tr 17-25.

TIẾNG ANH

- 13.ACRL (2000), Information Literacy Competency Standards for Higher Education, Chicago, Association of College and Research Libraries.
- 14.Andrew, Harnack; Eugene, Kleppinge (2000), Online: A reference Guide to using internet sources. Boston: Bedford/ St. Martin's.
- 15.Bawden,D. (2001), Information and digital literacies: a review of concepts. Journal of Documentation, 218-259.

16. Boekhorst, A.K. (2003), Becoming information literate in the Netherlands. *Library Review*, 298-309.
17. Garner, S.D (2005), High-level colloquium on information literacy learning: Report of a meeting sponsored by the United Nations Education, and Cultural Organisation (UNESCO), National Forum on Information and the International Federation of Library Associations and Institutions Bibliotheca Alexandrina, Alexandria, Egypt.
18. http://wikipedia.org/wiki/Main_Page
19. Spitzer, Eisenberg, M. B. & Lowe, C. A. (Eds) (1998), *Information literacy: Essential skills for information age*, Syracuse, New York, ERIC Clearinghouse on information & Technology, Syracuse University.
20. Virginia, M. Tiefel (1995), *Library user education: examining its past, projecting its future*, pp.318 – 319.